

מסורת הש"ס

א) [חולין קל"א,] ב) [פי' שלקח אדם עובד כוכבים בלחנם שלא כדין. ערוך ועי' פרש"י לקמן נח: ד"ה או מחמת אכסריות,] ג) כחמי' לר' זירא, ד) [בבברות ג,] (ס) שם, ו) [ג"ו שם,] ו) [עירובין סג: וש"נ,] ח) [נשי' תוספות בבברות לד: ד"ה בעל דגרי' מרי וירא וכו"ה בבב"א,] ט) מ"ק יג. בבברות לד: י' [בדרס' י,] יא) [ויקרא כג,] יב) [לעיל י,]

מוסף רש"י

אם בחובו. שהיה חייב לו דבר קלוב ממון, חייב לעשר. ממקום אשר וליתן לכהן. שהי הוא כמוכר [חולין קל"א,].
על באגפרות. בהפסד ועל חנם (שם) גול בעמלם (לקמן נח). דוקא או לאו דוקא. דלא קנסין ליה טלי הא, א' נמי טפי מהכי קנסין ליה אם כן הטיב"ס מתלה נאן (בבברות ג, ע"ש), ת"ש כו' עד עשרה בדמיה. מדנבי עדת תני מלא והכא עשרה, שנת מינה דוקא קאמר, דא' לאו דוקא לתמי מתייבס מלא א' מתייבס עשרה (שם). הצורים. הפונס ונכסין קא מיימי. (בבברות ד,). צרם אוזן בבזר. כרס כהן אחון בבזר לפסלו בזמם, דבטיב טיה מומן הוה ומי שיש לו בבזר נותני לכהן וסבן מיטפס לו עד שיתום מלאיו ויחללנו, דלתי רשאי לאכלו כל זמן שלא חושם. דקדשים בחון הוא, ואם לרס אחון בבזר להמירי קנסותיו רבנן, כדלמתיין בבבברות (לד). הורס אחון בבזר הרי זה לא יטעות עולמית, דקנסין ליה על דעבד אסורא, כדמצינ כל מוס לא יהיה בו, קרי ביה לא יקריא, להטייל בו מוס, והייטו דקאמר אם תמיני' לומר וכו', דקא מיבעיא ליה האם לרס אחון בבזר ומת מוה שיקנסו בנז אחיו וכו' (פור' יג. בכתב"ס).

מוסף תוספות

א. כיון דשינאי אחרינאי הוא. מוס' הר"ש.
ב. הב"ע. רשב"א.
ג. ואינו מופקע ממצות. רשב"א.
ד. עכשיו, ובשיחורין למשכנו ימשכנו, ולא חשש זה לפרוע חובו קודם שיגיע זמנו, ה"ה כאלו משכנו והפקיעו ממצות. רשב"א. ו. כיון שאינו מקבל דמים. מוס' הר"ש.
ו. כיון דבאגפרות לקחו. מוס' הר"ש.
ז. כי כן צוה לו המלך. שט"ק.
ח. ולנזקתה לו ממקום אחר. רשב"א. ט. ולא חיישינן בהא דמחשיבין. מוס' הר"ש. י. מדעתו ודוצנו.
יא. ויב"ל. מוס' הר"ש. יב. לאו דוקא מאה אלא כי. מוס' הר"ש. יג. דער מאה פשיטא דיהוי, והאי דקאמר. מוס' הר"ש. יד. וקס"ד דעבר ובהמה חד דינא אית להו, ואפ"ה קתני עד עשרה בדמיה. רשב"א. טו. מאה. מוס' הר"ש. טז. דה"ה טפי גמי. מוס' הר"ש.

הכי גרסינן ואיציעים אימא בשלוה על מנת למשכנו ולא משכנו. הא דשדה כגון שלוה העובד כוכבים מישראל על מנת שאם לא אפרע לזמן פלוני באל ומשכני מקרקע זו ותהא שלך והא דקמני פטורה מן המעשר כל זמן שלא באל ישראל ומשכנו דלע"ג דמטא זמניה הויא

השולח פרק רביעי גימין

בשַׁלְוָה עַל מַנֶּת לַמִּשְׁכָּנו בּו'. פִּירֶשׁ בַּקּוֹנְטֵרַס שֶׁאִם לֹא אִפְרַע עַד זְמַן פְּלוּנִי בֹא וּמִשְׁכָּנִי מִקְרַקַּע זֶו וְתִהְיֶה שְׁלֶךְ וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא בֹא יִשְׂרָאֵל וּמִשְׁכָּנו הוּא בַּחֲזָקָה עוֹבֵד כּוֹכָבִים וְגַבִּי עוֹבֵד כִּי הֵאָז גּוֹנֵה אֶקְסוֹה רַבָּנָן לְיִשְׂרָאֵל הוֹאִיל וְעַבְדֵּי הוֹמָן וְלֹא פִרַע וְאֵע"פ שֶׁלֹּא

מִשְׁכָּנו עֲדִיין וְקִשָּׁה א' דְּהוּה לִיָּה לְמִימֵר אִידִי וְאִידִי דִּמְטָא זְמַנְיָה לִכְךָ נִרְחַא דֹּאֲתָא לְשִׁנּוּי שְׁנוּיָא קָמָא הֵא דִּמְטָא זְמַנְיָה וְהֵא דִּלֵּא מְטָא זְמַנְיָה וְהֵא דֹּאֲקִשִּׁין גַּבִּי עוֹבֵד דִּמְטָא זְמַנְיָה לְרִיכָא לְמִימֵר ב' בְּשִׁלוֹה עַל מַנֶּת לַמִּשְׁכָּנו וְלֹא מִשְׁכָּנו דִּס"ד כִּיּוֹן דִּלֵּא מִשְׁכָּנו עֲדִיין ג' לֹא יֵאלָּ לְחִירוֹת קֹא מִשְׁמַע לָן דְּהוֹאִיל וְצִידוֹ לַמִּשְׁכָּנו ד' דִּיּוֹלָא לְחִירוֹת:

הַמוֹכֵר עוֹבְדוֹ לַפְּרִהֲנָה עוֹבֵד כּוֹכָבִים. פ"י בַּקּוֹנְטֵרַס מַזִּיק וְשֶׁסֶּ עֵלִילוֹת וּמַכְרוֹ לֹו בִּצְלוֹת דְּמִים שֶׁהֵעִיל וְקִשָּׁה דִּלֵּא שִׁיךְ עַל זֶה לָשׁוֹן מִכִּירָה ו' וְלִישָׁנָה שְׁהִיָּה לֹו לְפִיִּים וְלֹא פִיִּים לֹא מִשְׁמַע הַכִּי ו' וְעוֹד דִּמְדַּמִּי לְמוֹכְרוֹ לְשִׁלְשִׁים יוֹם וְנִרְחַא דִּהִפְרִהֲנָה נוֹטֵל עוֹדוֹ עַל כּוֹרְחוֹ אֲלֵא שְׁנוֹתָ לֹו דְּמִים ד' לִכְךָ פִּרְךָ דֹּאֲמֵא יֵאלָּ לְחִירוֹת כִּיּוֹן דְּהוּ עֵל כּוֹרְחוֹ כִּמוֹ גִּבְאָו בַּחוּבֹו וּמִשְׁנִי דְּהִיָּה לֹו לְפִיִּים דְּכִיּוֹן דְּנוֹתָן דְּמִים וְדֹלֵא הִיָּה מִתְפִּיִּים בְּדַבְרֵי מוֹעֲטָן ו' שְׁגוּמֵר מִלֵּאכְתּוֹ דְּרַכּוֹ לְהַחֲזִירוֹ לְיִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל מַחֲזִיר לֹו הַדְּמִים:

וְבוֹתֵב וּמַעֲלָה בַּעֲרֻכָּאוֹת שִׁלְחָם. פִּירֶשׁ בַּקּוֹנְטֵרַס אָף עַל פִּי דַחֲשִׁיצוֹת הוּא לֶהֱן וְקִשָּׁה דַּשְׁטֵרוֹת הַעוֹלִין עֲצֻרָאוֹת שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מִכְּשִׁרְיָנֵי ו' וְלֹא מִפְּלַגִּינָן צִין לְכַתְּמִילָה דִּין לְדִיעַבֵּד ו' וּמִפְרַשׁ רַבִּינוּ תַּם דֹּלֵע"ג דִּנִּרְחַא מִקְּיִים הַמִּקְח' שְׂרִי הַכֹּא וְהִיָּה דִּפְרַק קָמָא דַּע"ו (דף קי'). הוֹלְחִין לִירִיד שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְלוֹקָחִים מֵהֶן בַּהֶמָּה וְעוֹבְדִים מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַלִּיל מִדֵּם וּמַעֲלָה עֲצֻרָאוֹת שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הֵתֵם נְמִי מִקְּיִים הַמִּקָּח וּמִתְפִּרְסֵם הַדְּבַר שֶׁמֵּהִנֵּה לְעֻבְדוֹת כּוֹכָבִי' וְאִפְּשִׁי הַכִּי שְׂרִי: **אָו** רֹאֵי דוֹקָא. פִּירֶשׁ בַּקּוֹנְטֵרַס דִּלֵּא קִנְסִין לִיָּה כּוּלֵי הָאֵי וגוּמָא קֹאֲמֵר וְקִשָּׁה דֹּאֵם כֵּן אִיָּה שִׁיעוֹר יִהְיֶ"א דֹּאֲכַתִּי לֹא יֵדַע הִיָּה דְּקוֹנְסִין אוֹתוֹ עַד עֶשְׂרֵה דִּינָרָא בִּיָּה א' הוּאֹו שִׁיעוֹרָא וְנִרְחַא לְפִרֶשׁ א' אוֹ לֹאוֹ דוֹקָא אֲלֵא אִפִּילוֹ בִּיּוֹתֵר לִיטוֹל אֵת דְּמִיו וְכוֹתֵב וּמַעֲלָה בַּעֲרֻכָּאוֹת שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַצִּיל מִידֵם א' ר' יְהוֹשֻׁעַ בֵּן לִוִּי הַמוֹכֵר עוֹבְדוֹ לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים קוֹנְסִים אוֹתוֹ עַד מֵאָה בַּדְּמִיו דוֹקָא אוֹ לֹאוֹ דוֹקָא ת"ש א' דֹּאֲמֵר רִישׁ לְקִישׁ הַמוֹכֵר בַּהֶמָּה גִּסָּה לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים קוֹנְסִים אוֹתוֹ עַד עֶשֶׂר' בַּדְּמִיָּה וְדִלְמָא שְׁאִנִּי עוֹבֵד דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא מוֹפְקַע לִיָּה מוּמָצוֹת וְאִיכָא דֹּאֲמֵרִי אִמֵּר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֵּן לִוִּי הַמוֹכֵר עוֹבְדוֹ לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים קוֹנְסִין אוֹתוֹ עַד עֶשְׂרֵה בַּדְּמִיו דוֹקָא אוֹ לֹאוֹ דוֹקָא תֵּא שְׁמַע א' דֹּאֲמֵר רִישׁ לְקִישׁ הַמוֹכֵר בַּהֶמָּה גִּסָּה לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים קוֹנְסִין אוֹתוֹ עַד מֵאָה בַּדְּמִיָּה שְׁאִנִּי עוֹבֵד דִּלֵּא הַדֵּר לִיָּה אֲלֵא בַּהֶמָּה טַעֲמָא מֵאִי מוֹשׁוֹם דִּהִדְרָא לִיָּה לְקִנְסִיָּה טַפִּי חַד אֲלֵא עוֹבֵד מִילְתָּא דִּלֵּא שְׂכִיחָא א' וּמִלְתָּא דִּלֵּא שְׂכִיחָא לֹא גוֹרִי בַּה רַבָּנָן בַּעֲא מִיָּיָה רַבִּי יְרִמְיָה א' מַרְבִּי אִסִּי * מִכֵּר עוֹבְדוֹ וּמֹת מוֹהוֹ שִׁיקְנִסוּ אֵת בְּנוֹ אַחֲרָיו אִם תִּימָצִי לֹומֵר א' צָרִם יֶאוּזֵן בְּכוֹר וּמֹת קִנְסוֹ בְּנוֹ אַחֲרָיו מוֹשׁוֹם דֹּאִיסוֹרָא דֹּאוּרִייתָא הִיָּא אֲבָל הַכֹּא אִיסוֹרָא דִּרְבָּנָן

נטיציה

לִיָּה לְקִנְסִיָּה טַפִּי חַד אֲלֵא עוֹבֵד מִילְתָּא דִּלֵּא שְׂכִיחָא א' וּמִלְתָּא דִּלֵּא שְׂכִיחָא לֹא גוֹרִי בַּה רַבָּנָן בַּעֲא מִיָּיָה רַבִּי יְרִמְיָה א' מַרְבִּי אִסִּי * מִכֵּר עוֹבְדוֹ וּמֹת מוֹהוֹ שִׁיקְנִסוּ אֵת בְּנוֹ אַחֲרָיו אִם תִּימָצִי לֹומֵר א' צָרִם יֶאוּזֵן בְּכוֹר וּמֹת קִנְסוֹ בְּנוֹ אַחֲרָיו מוֹשׁוֹם דֹּאִיסוֹרָא דֹּאוּרִייתָא הִיָּא אֲבָל הַכֹּא אִיסוֹרָא דִּרְבָּנָן וְאִם

לִיָּה דֵּהֵא תַנָּן יֵאלָּ לְחִירוֹת: וּפִרְכִּינָן אֲלֵא בַּהֶמָּה מ"ט קִנְסִין לִיָּה כּוּלֵי הָאֵי מוֹשׁוֹם דִּהִדְרָה לִיָּה לִיקְנִסִּיָּה טַפִּי חַד. מַכְדִּי דְּמִיָּה הִיָּה לָךְ לְקוֹנְסוֹ יוֹתֵר מִן הַעֲבָד וְתוֹ לֹא הוֹאִיל וְטַעֲמָא מוֹשׁוֹם דִּהִדְרָה לִיָּה הוּא אִין כֹּאן אֲלֵא כְּדִי דְּמִיָּה וְאִתָּה קוֹנְסוֹ מִי' עַד ק' אוֹי לֹו בַּחוּרָה זֶו: מִילְטָא דִּלֵּא **שְׂכִיחָא הִיָּא**. שְׂמִיכְרוּהוֹ לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים: מוֹה שִׁיקְנִסוֹ אִם צִנוֹ. לְפִדְמוֹ: אִם סִימָלִי לֹומֵר. הֵךְ דִּמַּצִּיעֵא לָן בְּצִבְרוֹת כִּהֵן הַזֹּורֵס אַחֹון הַבְּכוֹר וְעַבְדֵּר מוֹשׁוֹם כָּל מוֹס לֹא יִהִיָּה צוִי'א דֹּאֲמֵרִי' הֵתֵם לֹא יִשְׁטַח עוֹלָמִית וּמַצִּיעֵא לָן כֶּרֶס וּמֹת מוֹה שִׁיקְנִסוֹ צִנוֹ אַחֲרָיו וְאִם סִימָלִי לֹומֵר בַּהִיָּה דְּקִנְסוֹהוּ הֵא דִּהִכָּא לֹא מִיפִּשְׁט לָן מִיָּיָה דֵּהֵתֵם קֹא עוֹבֵד אֲצוּה אִיסוֹרָא דֹּאוּרִייתָא אֲכָל מוֹכֵר עוֹבְדוֹ כּוֹכָבִים אִיסוֹרָא דִּרְבָּנָן הוּא דַּעֲבַד: וְאִם

מד.

עין משפט

נר מצוה

קִיבֹא א ב ג ד ה מִי' פִּרְק ח מהל' עבדים מהלכה ב עד הלכה ו סמג עשין פו טור ש"ע י"ד סימן רסו סעיף פ בהג"ה וע"ש:

ו [מ"י] פ"ו מהל' מעשר הלכה י' שו"ע יו"ד סי' שלא סעי' קיט:]

קב ז מ"י פ"ט מהל' ע"ז הלכה יג סמג לאוין סמג:

ח מ"י פ"ח מהל' עבדים הלכה יב טו"ש"ע י"ד סי' רסו סעיף פא:

קבא ט מ"י פִּרְק כ מהל' שבת הל' ג סמג לאוין סה טו"ש"ע י"ד סי' קנא סעיף ד:

קבב י מ"י פ"ח מהל' עבדים הלכה א סמג עשין פו טו"ש"ע י"ד סי' רסו סעיף פ:

קבג י מ"י פ"ב מהל' עבדים הלכה ז טו"ש"ע י"ד סי' שג ס"א:

גליון הש"ס

גב' פבר עבדו ופ"ת. עין מצולות שור סימן לג סק"ז:

פסקי ר"ד

שלח ר' אמי מניי אמי בר נתן תורה תצא לישראל עבד שהפיל עצמו לגייסות ואין רבו יכול להוציאו לא בדיני ישראל ולא בדיני אומות העולם מותר ליטול דמיו וכותב ומעלה בערכאות שלהם מפני שהוא כמציל מידם: אריב"ל המוכר עבדו לכנעני קונסין אותו לפדותו עד עשרה בדמיו ולשחררו: דוקא אי לאו דוקא ולא איפשיט. אר"ל המוכר בהמה גסה לכנעני קונסין אותו לפדותה עד עשרה בדמיה בעא מיניה ר' ירמיה מרבי אמי מוכר עבדו לכנעני ומת מהו שיקנסו בנו אחרייו לדידיה דלמא לממוניה קנסוה והא איתיה ופשיט ליה לדידיה קנסוה לבדריה לא קנסוה